

Bilim ve Teknoloji Haberleri

Mendile Veda?

Geçtiğimiz ay içinde, "Grip ilacı bulundu" başlığıyla yerli basına da yansıyan bir haber hayli yankı uyandırdı. Başlık, artık grip hastalığına yakalanmayacağımız mesajını da içerdiğinden yanıltıcı. İlaç bugüne kadar yalnızca hayvanlar üzerinde denenmiş ve olumlu sonuçlar elde edilmiş. İşte bilim adamlarının ilaçla ilgili olarak yanıtlamayı başardıkları sorular: İlacın etki mekanizması nedir? Grip (influenza) virüsü, kurbanının solunum yollarındaki hücrelerde çoğalır. Hücreden çıkabilmek için de nöraminidaz adlı bir enzim salgılar. İşte ilaç, bu enzimin elinikolunu bağlıyor ve virüsün yayılmasını önüyor.

Bilim adamları yeni bileşenle önemli bir soruya daha yanıt bulmuşlar: Peki, ilaç aynı virüsün her tipine etkili mi? Virüsler, kurbanlarının karşısına sık sık farklı yüzlerle çıkıyor ve bu nedenle de ne bağışıklık sistemi tarafından tanınıp yok edilebiliyor, ne de onlara karşı etkili aşılardan üretiliyor. Bilim adamları, nihayet virüslerin farklı yüzlerindeki benzerliklerden yararlanmayı başardılar. Yeni ilacın etkilediği nöraminidaz enziminin aktif bölgesi neredeyse, tüm influenza tiplerinde aynı. Böylece yüzleri değişse de nöraminidaz enziminin aktif bölgesi aynı olduğunca, hiçbir virüs ilacın gazabından kendini kurtaramayacak.

İlacı geliştiren California Biyoteknoloji firmasının hayvanlar üzerinde gerçekleştirdiği deneylerde ilacın yan etkilerinin görülmediği ve ateş, öksürük gibi grip belirtilerini kısa sürede kestiği saptandı.

Nöraminidazın etkinliğini durduran yeni bileşen aslında türünün ilk örneği değil. 1993 yılında geliştirilen ve şu anda klinik olarak dene-

nen bir başka ilaç daha var; ancak bu ilaç ağız yoluyla uygulanamıyor; solunum yollarına etki edecek sprey ya da damla şeklinde formüle edilebiliyor. Yeni bileşen, bu noktada da üstünlük taşıyor; çünkü ağız yoluyla alındığında bağırsaktan emilerek kana geçebiliyor.

Yanıtlanan tüm bu soruların dışında, yanıtlanmayı bekleyen daha pek çoğu var. Yeni bileşenle bugüne dek yapılan çalışmalar yüz güldürücü; ancak henüz "Gripe veda edeceğimiz" diye bir sonuca varmak için çok erken. Bu ilaç sayesinde "Gripe veda edecek miyiz?" sorusu, ancak ilacın insan üzerindeki etkileri belirlendikten sonra yanıtlanabilecek.

Didem Sanyel

<http://www.sciencenow.org>

Yıldız Savaşları'nın 20. Yılı

Bir zamanların en ünlü bilimkurgu filmi olan "Yıldız Savaşları"nın kim unutulabilir ki? Kudret'in karanlık yüzünü seçen Death Vader, iyi yürekli Obi Van Kanobi, tüccar Han Solo ve tabii ki Luke Skywalker. "Çok uzun zaman önce, uzak bir galaksidede..." diye başlayan film 14 yıl önce sinema salonlarından uzaklaştıysa da, bilgisayar oyunu satan dükkanları asla terk etmedi. Filmin yönetmeni George Lucas'ın kurduğu yazılım firması LucasArts'ın çıkardığı Star Wars serisi uzay simülasyon-

ları, oyunseverleri büyülemeye yıllar yılı devam etti. İlk olarak X-Wing adlı oyunda "İmparatorluk"a karşı asi güçlere katılıp, Luke'un ve diğerlerinin uzay gemilerini kullanarak savaşmak mümkündü. Daha sonraki sürüm, "Tie Fighter" da ise bu sefer İmparatorluk güçlerinin pilotlarından olunup âsilere karşı savaşılıyordu. Bu iki oyunu zor bulanlar için LucasArts daha sonraları "Rebel Assault" adlı "shoot-up" sayılabilecek bir oyun üretti. Firma bugünlerdeyse, bahar aylarında piyasaya sürmeyi planladığı "Jedi Knight: Dark Forces II" adlı bir oyun üzerinde çalışıyor.

"Yıldız Savaşları" severlere verilecek bir haberimiz daha var. Filmin yönetmeni George Lucas, 1975 yılında kurduğu ve film efekt ve animasyonları ürettiği "Industrial Light and Magic" firmasında üçlemenin 20. yılı anısına, filmleri "bakıma" aldı. Burada, filmlerin eskiyen kopyaları temizleniyor ve gerekli restorasyon yapılıyor. Bu arada Lucas, filme 1976 yılında istediği etkiyi vermediği gerekçesi ile koymaktan vazgeçtiği bir sahneyi ekleme şansına kavuşmuş. Bilgisayar destekli grafik ve diğer sayısal teknolojiler sayesinde filme 4,5 dakikalık bir ek daha geliyor. Elden geçen filmler ABD'de ekranlarda tekrar gösterilecek. Darısı bizim de başımıza.

Murat Maga

<http://www.msn.com/news/53860.asp>

<http://www.cnn.com/EVENTS/1997/star.wars.anniversary>

